

Syntymäpäivämuistoja

Matti Huttunen 90 v.

Kuopiossa 15.1.2024

Matin syntymäpäivä 14.1.2024

Kuopion Puijonlaaksossa, ostoskeskuksen läheisyydessä, liikkuu hyväntuulinen mies. Ikäisekseen hän on suoraskäinen ja valmissanainen. Maailmaakin on tämä mies eläessään nähnyt ja monipuolisen kokemuksen itselleen hankkinut.

Matti syntyi Sylvi ja Mikko Huttusen toisena lapsena 14.1.1934 poliisi Mikko Huttusen perheeseen. Matin äiti, Sylvi Laakso oli syntyisin karjalaisia, Hiitolasta. Ehkäpä Matin vilkkaus ja sanavalmius on osaksi peruja äidiltään ja karjalaisesta mielenmaisemasta.

Matti Huttunen

Lapsuus ja koulumuistoja

Matin lapsuusmuistot liittyvät paljon sota-aikaan. Äiti Sylvi toimi sota-aikaan ilmatorjuntalottana sekä monissa valvontatehtävissä. Sodan jälkeen työpaikat vaihtelivat alkuun tiilitehtaassa, jolloin Mattikin oli äitiä auttamassa ja myöhemmin äiti oli erilaisissa konttoritöissä Siilinjärvellä eri yrityksissä. Viimeksi Sylvi oli Siilin Soran palveluksessa.

Matti kertoi, että hänen ensimmäisiä lapsuusmuistojaan on kalassa käynti isän kanssa. Isä Mikko kävi paljon kalassa Juurusvedellä. Hän laittoi Matin tuohiseen kalakonttiin ja kantoi pienen miehenalun selkäkontissaan mukaan kalalle. Matti muistaa miten hän kontissa keikkui ja kyseli isältä milloin ollaan perillä.

Jatkuu sivulla 2

Mitä kaikkea Matti on elämässään harrastanut

- Hiihtoa
- Suunnistusta
- Kalastusta eri muodoissa järvellä ja merellä
- Kirjallisuutta
- Valokuvausta
- Mökkeilyä
- Sienestystä ja marjastusta
- Videokuvausta
- Tietotekniikkaa

Muistoja elämäntaipaleelta sivuilla

Lapsuus	1-2
Nuoruus	2-4
Työ ja ammatti	5-6
Harrastuksia	7
Elämänkumppani Maija	8
Kirjoittajan muisto	9
Valokuvia sukutapaamisesta	10-11
Ajatus nuorille ja valokuvia syntymäpäiviltä	12

Lapsuus ja nuoruus

Lapsuusvuosinaan hän kulki niin isän kuin äidinkin mukana. Matti kertoo, miten hän oli lapsena äidin mukana hänen työpaikallaan. Isä hoiti poliisitehtävää virkaaikanaan. Maalaispoliisin tehtäviin kuului työajan lisäksi vankien kuljettaminen. Tuolloin vangit saatettiin oikeuden eteen käräjäpaikkakunnalle linja-autossa. Mutta kun oli töistä vapaata, aika kului aina kalassa. Verkkoja ja rysiä oli useita ja isä Mikko oli opetellut tekemään kaikki kalastusvälineet itse. Näin myös Matti oppi verkkojen teon, liinan laitot, ainotukset ja paulat ym.

Kansakoulun ensimmäisestä luokasta Matti muistaa Risuharjun, jossa 1. luokkaa pidettiin Mantun viereisessä olevassa vanhassa kunnalliskodin rakennuksessa. Opettajana oli Saimi Virtanen.

Seuraavat luokat koulua käytiin kylän koulussa, välitunneilla kisailtiin, joskus vähän tapeltiin. Opettajat olivat pääosin mukavia, myönteisiä lapsia kohtaan. Mikko isä oli antanut vanhan kansan luvan opettajalle. -Jos ei poika usko, niin antakee selekään. Opettaja Virsusta Matilla oli kummallinen muisto. Opettaja oli julistettu sodassa kuolleeksi ja haudattukin. Kun Virsu sitten ilmestyi sodan jälkeen paikalle, niin ihmetystä riitti. Olipa Virsu käynyt omalla haudallaankin katsomassa hautakiveä. Opettajista Matti vielä lisää, että yksi opettaja oli kerran vähän lyönytkin häntä, mutta ei siitä sen enempää.

Perhekuva vuodelta 1938

Kuvassa Mikko ja Sylvi sekä lapset Pekka, Matti ja Hilkka

Nuoruusvuosia Keiteleellä

Matti oli noin 13 ikäinen, kun perhe muutti Keiteleelle, Riskaaseen, heti sodan jälkeen. Mikko ja Sylvi ostivat Heikki Jauhiaisien (Mikon äidin Serafian veljen) tilan, johon sisältyi syytinki vanhusien hoidosta. Ruokatarpeita piti toimittaa Heikki ja Liinu Jauhiaiselle säännöllisesti, Maitoa, voita, jauhoja, munia, lihaa jne.

Heikki Jauhiaisien hevosiin liittyy parilyhyttä kertomusta. Hevoset Poju ja Puri oli ruunahevosia ja olleet sodassa työhevosina. Kun hevoset tulivat Pielavedelle, niin sieltä nimismies soitti, että hevoset olivat noudettavissa. Heikki oli sanonut, että lähetäkkee hevoset kottiin. Miten tämä kävisi oli Nimismies tiedustellut. No, taputtakee hevosia kuppeelle ja sanokke, että mänkeehän kottii, sanoi Heikki Jauhiaiainen. Näin hevoset tulivat noin 20 kilometrin matkan Pielavedeltä Riskaalle.

Jo 14-vuotiaana Matti joutui ottamaan vastuuta ostetun tilan hoidosta. Maatöihin oppii kun haluaa ja intoa riittää. Tosin Mattia kiinnosti enemmän kaikenlaiset koneet ja laitteet kuten tullaan huomaamaan. Matti oppi tuntemaan sodankäyneet hevosetkin ja heidän tapansa.

Poju oli rauhallinen, mutta säikkyi kovia ääniä ja se liittyi sotaan. Puri teki kaikenlaisia pieniä ilkeyksiä, sekin pelkäsi pauketta. Se osasi takapuolellaan katkaista aisan ja satoi pureskella remmejäkin aikansa kuluksi.

Matti kertoi, kun kerran oli Purilla heinää korjaamassa haravakoneella, oli kirkas kesäinen päivä. Nopeasti nousi ukonilma ja salama löi lähelle ja kuului kova pamaus. Hevonen pillasui ja luuli ryssien hyökkäävän, kun kovaa pamausta säikähti. Se lähti kovaa tulemaan kohti navettaa ja tallia.

Matti ehti juuri ja juuri irrottaa haravakoneen ja heittäytyi itsekin pois, kun hevonen juoksi talliin pauketta suojaan. Onneksi molemmat tallin ovet olivat auki, mutta pahimmassa tapauksessa olisi voinut tulla melkoinen vahinko. Hevonen pääsi tallin suojaan ja rauhoittui siellä.

Kilpahiihtoa piirisarjassa

Maatilanhoidon ja koulunkäynnin lisäksi päivän aikana ehti talvisin hiihtämäänkin. Kova hiihtomies Matti nuorena olikin. Siitä kertovat palkinnot palkintokaapissa sekä Keiteleen urheiluseuran piirin mestaruudet ikäkausisarjassa.

Jatkuu sivulla 4

Kilpahiihtoa

Ensimmäiset koulun kilpailut voitettuaan isä Mikko kuuli hienosta saavutuksesta ja kysyi Matilta: - minkälaiset sukset sinulla oikein on – johon Matti vastasi että -nämä vanhat. Kirkonkylään mentyä oli sitten hankittu uudet sukset ja niilläpä tulokset vain paranivat – aina piirimestariksi saakka. Jo tuona aikana kisoissa käytettiin erilaisia voiteita ja muita luistoaineita. Niitä uusia kek-

sintöjä käyttivät tietysti isojen talojen pojat, kertoo päivänsankarimme.

Paikallisiin kisoihin osallistui myös mainetta niittänyt, Räsä-Ukkona tunnettu hiihtäjä Veikko Räsänen. Hän oli Mattia vanhempi ja osallistui kisoihin ylemmissä ikäsarjoissa. Kävi tuo hiihtäjä esikuvaksi ja Matti muistelee Räsä-Ukkoa lämmöllä.

Talo Keiteleellä

Tässä talossa Matti asui nuoruusvuosinaan.

Vanhemmat Mikko ja Sylvi ostivat Heikki ja Liinu Jauhiaiselta Keiteleen Vuonamon kylän Riskaan tilan. Jauhiaisilla ei ollut tilan jatkajaa ja Heikki Jauhiainen oli Matin mummon Serun veli. Toiset Heikin sisarukset olivat asettuneet jo muualle. Kauppa tehtiin osittain syytinkinä.

50 -luvulla Siilinjärvellä

Keiteleeltä muuton jälkeen Siilinjärvellä ryhdyttiin rakentamaan taloa Siilinlahdelle lähelle jokisuuta, minne joki tulee Pieni-Sulkavajärvestä. Talon rakennustyöt oli mieluista puuhaa katon pikeemisineen ja kaikkine töineen.

Työtä ja tekemistä riitti nuorelle miehelle no-nessa puuhassa. Palokuntalaisuudesta tuli kiinnostava harrastus noina vuosina ennen armeijaan menoa.

Armeijan Matti kävi Kouvolassa autokompaniassa. Siellä tuli suoritettua raskaan kaluston ajokortti, jota pääsi hyödyntämään työelämässä siviiliin päästyä.

Kuorma-auton osto tuli eteen vuonna 1957. Kuopion ja Siilinjärven väliä ajettiin ahkerasti täysillä sorakuormilla uuden sairaalan (KuKs) työmaalle. Seuraavana vuonna tuli hankituksi ambulanssi ja sillekin piisasi liikennettä. Näistä asetelmista päiväsankarilemme alkoi siintää palomiehen ura.

Matti kertoi: ”Siilinjärvellä palokunta oli niin sanottu puolivakituinen yksikkö. Palopäälliköllä työsuhde oli vakituinen, mutta palomiehet saivat hanketta vain kun olivat työtehtävissä”.

Isä Mikko oli jäänyt poliisin töistään sairaseläkkeelle ikävän onnettomuuden jälkeen. Vanginkuljetustöissä oli mahdollisuus ansaita lisäansioita ja yksissä tuumin sovittiin myöhemmin, että Matti-kin voi näihin vanginkuljetusmatkoihin osallistua, kun on vapaalla muista töistä. Näitä kuljetusreissuja tehtiin seitsemän vuoden ajan aina vuoteen 1962. Näistä kuljetusmatkoista on monia muistoja, joita syntymäpäivähaastattelussa tarinoitiin pitkä aika. Vankien kanssa piti tietysti olla vähän varuillaan. Ase oli oltava aina mukana, ”mutkarauta”, yllättävien tilanteiden varalle. Parhaiten hankalista asioista selvittiin puhumalla ja sopivalla supliikilla. Kyky ymmärtää ihmistä ja hänen ajatuksiaan oli tässä tehtävässä hyvä apu, olipahan sitten kyseessä juoppo tai murhamies, kertoo Matti.

Palomies Matti

Edellisellä sivulla Matin harrastuksista kerrottiin palokuntatoiminnasta. Siilinjärvellä oli niin sanottu puolivakituinen palokunta johon hän oli liittynyt mukaan. Luonnollisesti ensin palomiehenä ja myöhemmin hän eteni tässä harrastuksessa apulaispalopäälliköksi. Hän kävi siellä asuessaan palopäällystökoulun. Muutamien Siilinjärvellä sattuneiden asioiden seurauksena tuli mahdollisuus hakea töihin Kuopion. Palopäällikkö Allan Lehtinen tarjosi vakituista työtä ja Matti päätti hyväksyä tarjouksen kysyttyään asiasta ensin Maijalla.

Kävipä niin, että tuli vierailu Kuopion vankilaan. Matti sanoi Lehtiselle, että hän on siellä viettänyt niin monta yötä, että hän paikan tuntee. Lehtinen oli ollut vähän ymmällään Matin vastauksesta. Eihän papereissa ollut merkin­tää, että hän olisi ollut vankilassa. No, hänellä oli sellainen etu siellä vankilassa, että hänellä oli pistooli taskussa ja ovaet olivat aina auki ulospäin. Matti tarkensi sitten Lehtiselle että oli hoitanut lääninvankilasta vankien kuljetusreissuja ympäri maakuntaa.

Elettiin 60-luvun alkua kun työ Kuopiossa alkoi kokopäiväisenä palomiehenä. Asuntokin järjestyi mukavasti palokunnan pihanpuoleisesta rakennuksesta.

Palomiehen työ on vaativaa ja raskasta. Työ vaatii hyvän fyysisen kunnon. Näistä työtehtävistä on monia muistoja ja ikävä kyllä niistä on saatu lukea lehdistäkin.

Matin työura sai ikävän käänteen, kun hän loukkautui paloasemalla tapahtuneessa haverissa. Työkaveri oli vaihtamassa tikasauton rengasta. Matti päätti auttaa työkaveriaan renkaanvaihdoissa. Rengasta vedettäessä paikalleen, hän kaatui taaksepäin. Kaatuessaan Matti tunsu, että jotakin rusahti selkäpuolella ja niskassa. Siitä päästiin heti sairaalaan, mutta vikaa ei löydetty ja hänet laitettiin kotiin. Seuraavana yönä kivut tulivat niin kovana että, piti palata sairaalaan.

Tästä alkoi pitkä jakso tutkimuksia ja kuntoutusta sekä suunnitelmia erilaisista työkokeiluista. Selvityksiä ja tutkimuksia tehtiin eri paikoissa selän vaurioista. Työkykyisyyttä tutkittiin tekemällä lukematon määrä erilaisia soveltuvuuskokeita.

Lopullisesti asia selvisi erään lääkärin tutkimuksissa. Lääkäri määräsi Matin ambulanssilla Kuopioon ja työkykyarvioinnit loppuivat siihen. Siihen lopploppui myös työura palomiehenä ja johti elämän sairaseläkeläiseksi.

Harrastuksia moneen lähtöön

Matin elämässä harrastuksta rakkain on kalastus. Eikä vain kalastus, vaan lähes kaikki mikä liittyy kalastukseen. Pilkkikisojen pokaaleja on hyllyssä ja hyllyn päällä vaikuttava määrä.

Kalastuksen pariin vei kalareissut isä-Mikon kanssa. Isä opetti verkkojen teot, rysät jne. kuten aiemmin on jo tullut esille. Noin 1500 tehtyä verkkoa on aikamoinen määrä ja vielä viimeisen vuoden aikana Matti on tehnyt 5 isoa verkkoa 14 millistä 5m korkeaa ja 60 metriä pitkää.

Se suurin kala on Matille pilkki- tai pohjaongella veneeseen nostettu seitsemän kilon hauki. Kalareissuilta on tullut kymmeniä kiloja kerrallaan muikkuja ja muuta kalaa. Maijan sisaren luona käydessä Göteborgissa kalassa on käyty merelläkin pyytämässä turskaa ja muuta merikalaa.

Vapaa-aikaa vietettiin Maijan kanssa Kaavin Poroniemessä. Sinne he rakensivat pienen mökin jossa oli tupa, kamari ja sauna. Mökki oli Matin suunnittelema ja rakentama. Mökiltä tehtiin sienijä marjaretkiä ja välillä maastossa liikuttiin pidempäänkin. Ei tarvinnut eksymistä pelätä, kun suunnistus oli harrastus jo nuoruudessa.

Nyt kypsemällä iällä on harrastuksiin hiipinyt erilaisten tilkkupeittojen valmistus. Niitä syntyy, kun löytyy sopivaa materiaalia peittojen leikkaamiseen, kasaimiseen ja ompeluun. Näitä on syntymäpäivien aikaan parikin työn alla.

Tekniikka eri muodoissaan on ollut Matille tuttua. Valokuvaus ja videokuvaus on tullut tutuksi ja erilaisia tapahtumia on kuvattu satoja ja satoja tunteja.

Eivät Matin harrastukset vielä ole käyty läpi, koska siitä puuttuu tietotekniikka. Harjaantuneesti tietokonepäydän ääressä avautuu tietokone, scannerit ja tulostimet. Tekniikan hyväksikäyttö ei jää pelkkään tarkasteluun, vaan laitteilla avautuu kommunikaatiot nettiin facebookiin jne.

Tuskin moni 90 vuotias enää näitä käyttää, mutta Matti käyttää, kun osaa!

Elämänkumppani Maija

Matti puhuu elämänkumppanistaataan Majasta lämmöllä. Pari vihittiin vuonna 1953.

Kun puheeksi otetaan Maijan ja Matin yhteinen elämä, herkistyy tunnelma merkittävästi ja huomaa, että kiintymys ja rakkaus elämänkumppaniin on ollut syvä. Kaikki aviovuodet puolisoilla ovat henkineet keskinäistä luottamusta pyrkien ymmärtämään toinen toistaan.

Maija oli omaa sukuaan Kettunen ja syntynyt Kaavilla Saimi ja Paavo Kettusen tyttärenä 11.4.1935

Maijan sydänsairaus jarrutti 90 luvulta alkaen kaikkea yhteistä tekemistä.

Asioita kuitenkin tehtiin voinnin mukaan, matkoja, mökkeilyä ja sukulaisvierailuja.

Kun Maijan voimat heikkenivät 2004 havaitun syövän myötä. Matti ryhtyi Maijan omaishoitajaksi.

Puolison hoitaminen on jotain muuta, kuin jos hoitaisi vieraampaa. Hoito on ympärivuorokautista huolehtimista toisen hyvinvoinnista ja terveydestä. Kyse on rakkaimpansa elämän edellytysten turvaamisesta vuorokauden ympäri.

Maijan elämä päättyi 7.12.2012, mutta muistot kulkevat Matin mielessä elävästi lähes jokaisena päivänä.

Hauska muisto menneiltä vuosilta

Hauska tarinaa lapsuudestani 60 -luvun puolivälistä. Taustaksi kerron, että Matti tarjosi usein apuaan erilaisissa asioissa.

Isäni Aarne omisti VW Keinbussin. Auto ei mennyt katsastuksessa läpi ja se vietiin korjaukseen ammattikoululle. Syntyi ongelma, kun meidän piti lähteä mökille. Sattumoisin autoilija Sihvonen ei ollut paikkakunnalla, joten häneltä ei saanut kyytiä mökillemme Riistavedelle.

Isäni ja Matti sopivat, että Matti vie meidät ambulanssilla mökille. Matkaan lähdettiin. Isä ja äiti istuivat edessä, me lapset (5) istumme ambulanssin lattialla.

Matti ajoi varmaan tyyliinsä. Matkalla pysähdyttiin tankkaamaan Jännevirran sillan läheisellä huoltoasemalla Gulffilla. Samassa keltaisessa rakennuksessa oli pieni ruokakauppa. Autosta noustessaan Matti sanoi: "Olkaa sitten hiljaa ja matalana kun autoa tankataan". Pian bensakauppias tulikin tankkaamaan ja kurkisteli ambulanssin sisään.

Kauppias sanoi ihmeissään: "Onpas teil-

lä monta sairasta kyydittävänä. Matti vastasi, että nämä kyydittävät ovat joensuulaisia tuhkarokkoisia ja vien näitä nyt Joensuuhun.

Pidätimme autossa naurua, kunnes auto pääsi kurvaamaan pois kaupan pihasta. Kyllä tuli Matin oivalluksesta makeat naurut. Mökille päästiin perille ja Matti pääsi illalla Kuopioon takaisin. Tätä reissua on tullut naurettua monet kerat. Mukavat muistot Matin kanssa eivät pääty yhteen tai kahteen kertaan vaan niitä on muistojen kirjassa melkoinen määrä.

Toivotan syntymäpäiväsankarille lämpimät onnittelut tämän kirjoituksen muodossa.

Heikki Huttunen, Matin 1.serkku

Liisa Matin elämässä

Ihmisen ei ole hyvä elää yksin. Sisarukset kannustivat ystävän etsimiseen, kun huomasivat Matin olevan hieman yksinäinen. Toiminnan miehenä Matti jätti ilmoituksen Treffi- palveluun ja sai sieltä useita yhteydenottoja Kuopiosta ja muiltakin paikkakunnilta. Kaveriksi seurustekun merkeissä valikoitui turkulainen Liisa, Mattia vähän nuorempi, eloisa ihminen. Seurustelusuhde on kestänyt vuosia ja

välillä tavataan Kuopiossa ja Turussa. On yhteisiä matkoja tehty Dubaihin, Turkkiin ja retkiä Baltian maihin. Päivittäin jutellaan puhelimitse ja tietokoneen käyttö sujuu luontevasti molemmilta yhteydenpidossa.

Valokuvia Virranniemen sukutapaamisesta

Valokuvia Virranniemen sukutapaamisesta

Ajatuksia nuorille

Syntymäpäiväsankari haluaa sanoa muuttaman elämänohjeen nuoremmille:

Kun tätä elämää on jonkin verran saanut kokea, niin on nähnyt, että nuorten pitäisi keskittyä enemmän yhteen asiaan kerrallaan.

Nyt vaikuttimia tulee nuorille vähän joka puolelta ja se hajottaa keskittymistä. Tämä vaikuttaa oppimiseen ja asioiden omaksumiseen.

Julkaisukuvat syntymäpäiviltä Pirkko Lappalainen, Matti Huttusen kuva-arkisto, Heikki Huttusen kuva-arkisto, Tapani Huttusen kuva-arkisto, nettikuva paloauto 50 luvulta, nettikuva talo Riskaalla, nettikuva työhevokset. Julkaisun tekijä Heikki Huttunen, Matti 90 vuotta julkaisu on luetussa artikkelina sivustolla taipaleestataipaleelle.fi